

Відділ культури, національностей та релігій
Славутицької міської ради
Славутицька міська централізована
бібліотечна система



«Двадцять років на Голгофі»

До 130-річчя з дня народження
Зінаїди Тулуб

Бібліографічна довідка

Відділ культури, національностей та релігій
Славутицької міської ради
Славутицька міська централізована
бібліотечна система

«Двадцять років на Голгофі»

До 130-річчя з дня народження
Зінаїди Тулуб

Бібліографічна довідка

Славутич 2020

Ця бібліографічна довідка підготовлена відділом бібліотечно-бібліографічного обслуговування Загальноміського бібліотечно-інформаційного центру м. Славутича.

Видання присвячене відзначенню у 2020 році 130-річчя від дня народження Зінаїди Тулуб – української письменниці, літературознавця, перекладача, педагога.

Показчик містить біографію, публікації про твори письменниці, видання та статті про її життя і творчість, інтернет-ресурси.

Матеріал розміщений за розділами в алфавітному порядку.

Посібник розраховано на широке коло читачів.

Укладачі: Панова Л. І., Соловйова Л. О.,
Янченко О. О.

Відповідальна
за випуск: Портная Н. В.

Життя і творчість Зінаїди Тулуб

Зінаїда Павлівна Тулуб народилася 28 листопада 1890 року в Києві. Батько – юрист і відомий російський поет Павло Тулуб. Дід – учитель у гімназії, член Кирило-Мефодіївського товариства. Мати, Єлизавета Василівна, навчала хворобливу дівчинку здебільшого вдома. У пріоритеті була французька мова, яку мати досконало знала й часто друкувала свої переклади в пресі.

Дитинство минало в Брацлаві, згодом – у Таганрозі, куди переїхали батьки.

Від 1904 року майбутня письменниця знову в Києві, де 1913 року закінчила історико-філологічний факультет місцевих Вищих жіночих курсів. По захисті дисертації була залишена при Київському університеті для підготовки до професури.

У 1920-х роках працювала лектором у військових частинах, завідувала літературною частиною Київського фотокомітету.

У 1919-1921 рр. очолювала лекторську секцію в одній із частин Червоної Армії. З 1921-го працювала в різних радянських установах: завідувала літчастиною в Київському кінофотокомітеті, служила у відділі місцевого бюджету. З 1926 р. – на творчій роботі.

Заарештували Зінаїду Тулуб 4 липня 1937 р. В обвинуваченні, яке склав співробітник IV відділу УДБ НКВС УРСР лейтенант Держбезпеки Хват, зазначалося, що вона є «активною учасницею контрреволюційної організації «Виборчий центр», котра здійснює підривну роботу перед наступними виборами до Рад.

5 вересня того ж року Військова колегія Верховного Суду СРСР засудила письменницю до тюремного ув'язнення строком на 10 років (із поразкою в політичних правах – на 5 років) і конфіскацією всього приналежного їй майна.

Ув'язнення Зінаїда Тулуб відбувала в ярославській тюрмі, а з літа 1939 р. – на Колимі, де й була звільнена 4 липня 1947 р. у зв'язку з відбуттям строку. Невдовзі через інвалідність була вислана в Джамбульський район Алма-Атинської області, де працювала шкільним бібліотекарем.

16 травня 1950 р. їй був оголошений новий вирок Особливої наради при міністрі Державної безпеки СРСР за приналежність до антирадянської есеро-меншовицької організації. Отже, друга тяжка покара за старим обвинуваченням.

У липні 1954 р. з настанням у країні політичної відлиги Зінаїда Тулуб звертається до Голови Президії Верховної Ради СРСР К. Є. Ворошилова. Але відповіді не отримала.

Лише 23 червня 1956 року Військова колегія Верховного Суду СРСР ухвалила: «Вирок Військової колегії Верховного Суду СРСР від 5 вересня 1937 року і постанову Особливої наради при МДБ СРСР від 10 лютого 1950 року щодо Тулуб Зінаїди Павлівни скасувати за нововиявленими обставинами і справу про неї припинити «за відсутністю складу злочину».

Активну участь у громадській реабілітації письменниці взяли побратими по перу Максим Рильський, Леонід Смілянський, Іван Кологойда.

У 1947-1955 роках була на засланні в Північному Казахстані. По реабілітації повернулася до Києва.

Померла 26 вересня 1964 року в Ірпінському будинку творчості. Похована в Києві на Байковому кладовищі (ділянка № 1).

2 березня 2013 року у Національній бібліотеці України імені В. І. Вернадського (НБУВ) відбулась презентація книги спогадів «Моя життя».

Творчість

У літературу входила як поетеса, друкувала вірші російською мовою в газеті «Киевские вести», в журналах «Киевская мысль», «Вестник Европы», «Русское богатство». 1916 року опублікувала у журналі «Вестник Европы» (1916) повість «На роздоріжжі» (На перепутье), написану російською мовою.

1911 року видала окремою брошурою переклад «Пророкування вельви» – однієї з частин «Старшої Едди», супроводжений передмовою і примітками перекладачки. Допомогу джерелами і порадами під час роботи над перекладом Зінаїди Тулуб надавав професор Університету Св. Володимира Іван Шаровольський, з ініціативи якого й було надруковано готовий текст.

За радянського часу перейшла на українську мову.

Найвизначніший твір Тулуб – історичний роман-диалогія «Людолови» (1934-1937, у переробленому вигляді перевиданий 1958), в якому на багатому історичному матеріалі відтворено життя українського народу початку XVIII століття за гетьмана Петра Сагайдачного. У 1964 р. світ побачив її новий роман про Тараса Шевченка «В степу безкраїм за Уралом...».

Писала також кіносценарії, п'єси, перекладала російською мовою твори українських та французьких письменників.

Матеріал взятий з Вікіпедії – вільної енциклопедії.

Художні твори

Тулуб З. П. Твори в 3 т. Т. 1: Людолови: Роман. Кн. 1 / З. П. Тулуб; автор передмови М. Г. Жулинський. – К.: Дніпро, 1991. – 553 с.: портр.

Тулуб З. П. Твори в 3 т. Т. 2: Людолови: Роман. Кн. 2 / З. П. Тулуб. – К.: Дніпро, 1992. – 639 с.: іл.

Тулуб З. П. Твори в 3 т. Т. 3: В степу безкраїм за Уралом: Роман / З. П. Тулуб. – К.: Дніпро, 1991. – 573 с.

Тулуб З. П. Сагайдачний: Исторический роман / З. П. Тулуб; худ.-ил. О. Н. Позняк. – Днепропетровск: Промінь, 1990. – 752 с.

Літературна критика

Дзюба І. Славетна епопея Зінаїди Тулуб / І. Дзюба // 3 криниці літ. У 3-х т. Т. 1: Статті. Доповіді. Рецензії. Передмови. Дещо про добрих сусідів і духовну рідню. – К.: Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2006. – С. 556-561.

Єгорова З. Бранка радянських людоловів: До 130-річчя Зінаїди Тулуб / З. Єгорова // Голос України. – 2020. – 26 листопада. – С. 18.

Костюк Г. Хресний шлях Зінаїди Тулуб / Г. Костюк // Дивослово. – 1995. – № 7. – С. 9-12. ? урок

Кравченко А. Зінаїда Тулуб / А. Кравченко // Слово і час. – 1995. – № 11-12. – С. 27-31.

Матяш М. За слово карають: До 130-річчя від дня народження Зінаїди Тулуб / М. Матяш // Пенсійний кур'єр. – 2020. – 27 листопада. – С. 11.

Скляренко В. М. Тулуб Зинаїда Павловна / В. М. Скляренко, Т. В. Йовлева, Я. А. Батий, М. А. Панкова // 100 знаменитих жінок України. – Харків: Фолио, 2006. – С. 435-439. – (100 знаменитих).

Стус В. Крізь непам'ять: До 120-річчя від дня народження Зінаїди Тулуб // Пенсія. 2010. – № 11. – С. 38-39.

Шкаріна В. Біобібліографія Зінаїди Тулуб: Про біобібліографічний показник, присвячений життю і творчості видатної української письменниці / В. Шкаріна. – Бібліографічний вісник. – 2013. – № 2. – С. 52-53.

Інтернет-ресурси

Тулуб Зінаїда Павлівна [Електронний ресурс]. Вікіпедія: Вільна енцикл. – Електр. дані. – Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A2%D1%83%D0%BB%D1%83%D0%B1_%D0%97%D1%96%D0%BD%D0%B0%D1%97%D0%B4%D0%B0_%D0%9F%D0%B0%D0%B2%D0%BB%D1%96%D0%B2%D0%BD%D0%B0. – Назва з екрану. – Дата останньої правки 12.07.2020. – (Дата звернення 23.10.2020).

Зінаїда Тулуб – доля української романістки в добу сталінського терору [Електронний ресурс] // Український інтерес. – Електр. дані – Режим доступу: <https://uain.press/blogs/zinayida-tulub-dolya-ukrayinskoyi-romanistky-v-dobu-stalinskogo-teroru-1119686>. – Назва з екрану. – (Дата звернення 23.10.2020).

Зінаїда Тулуб. Двадцять років на Голгофі [Електронний ресурс] // Повага. – Електр. дані – Режим доступу: <https://povaha.org.ua/zinajida-tulub-dvadtsyat-rokiv-na-holhofi/>. – Назва з екрану. – (Дата звернення 23.10.2020).

Зінаїда Тулуб [Електронний ресурс] // Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. – Електр. дані – Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/node/4468>. – Назва з екрану. – (Дата звернення 23.10.2020).

Герасимова Г. П. Тулуб Зінаїда Павлівна [Електронний ресурс] / Г. П. Герасимова // Інститут історії України НАН України. – Електр. дані – Режим доступу: http://www.history.org.ua/?termin=Tulub_Z. – Назва з екрану. – (Дата звернення 23.10.2020).

Агеєва В. Зинаїда Тулуб: репресована «мати» Роксолани [Електронний ресурс] / В. Агеєва, проф. Києво-Могилянської академії // BBC NEWS Україна. – Електр. дані – Режим доступу: <https://www.bbc.com/ukrainian/blogs-41187244>. – Назва з екрану. – (Дата звернення 23.10.2020).

130 – річчя від дня народження Зинаїди Тулуб, української письменниці [Електронний ресурс] // Славутицька ЦБС. – Електр. дані – Режим доступу: <http://slavutichlib.com.ua/kalendar/eventdetail/51630/-/130-richchia-vid-dnia-narodzhennia-zinaidy-tulub-ukraïnskoi-pysmennytsi/>. – Назва з екрану. – (Дата звернення 23.10.2020).

Зміст

Життя і творчість Зінаїди Тулуб.....	3
Художні твори.....	5
Літературна критика.....	5
Інтернет-ресурси.....	7